

Оцінка кон'юнктури ринку товарів і послуг

Зміст теми

01

Основні поняття

Визначення кон'юнктури та її роль у комерційній діяльності

03

Сучасні методи

Інструменти та показники оцінки ринкової ситуації

02

Еволюція теорій

Історичний розвиток методів аналізу кон'юнктури

04

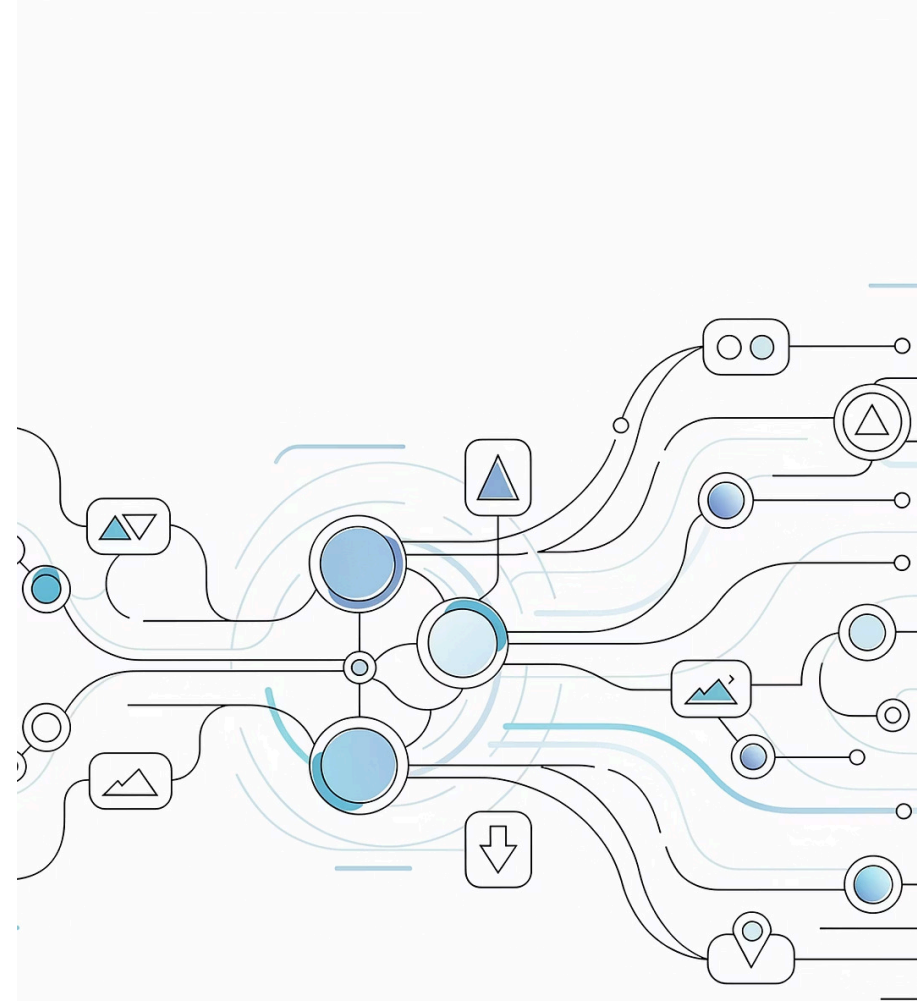
Практичне застосування

Використання кон'юнктурних даних у бізнес-рішеннях

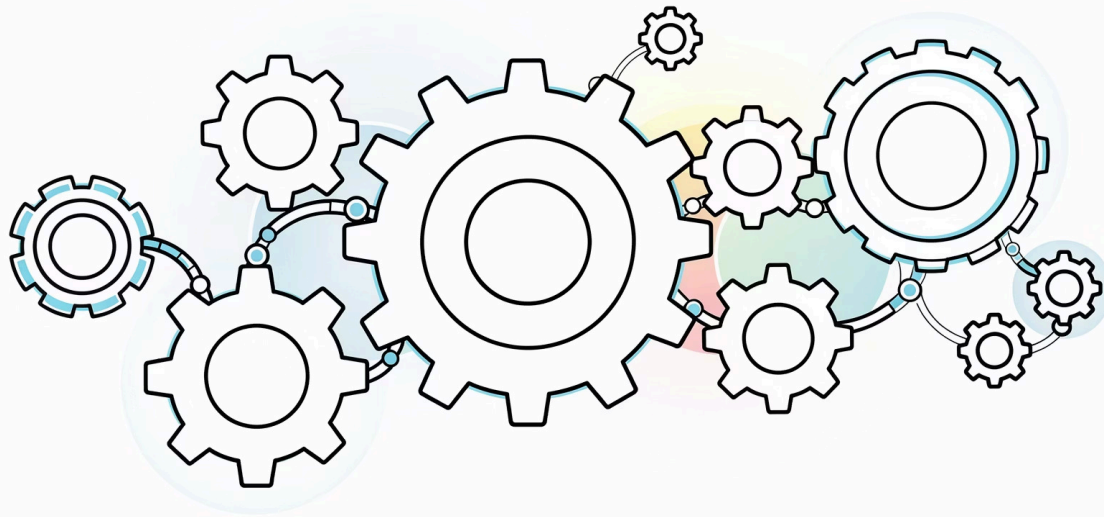
Поняття кон'юнктури товарних ринків

Кон'юнктура ринку — це сукупність умов, що складаються на ринку в конкретний момент часу та визначають співвідношення попиту і пропозиції, рівень цін, обсяги продажу та інші економічні показники.

Кон'юнктура є динамічним явищем, яке постійно змінюється під впливом різноманітних факторів: економічних, соціальних, політичних, технологічних та природно-кліматичних. Вона відображає стан ринку на певний момент і характеризується конкретними кількісними та якісними параметрами.

Взаємодія господарської кон'юнктури та комерційної діяльності

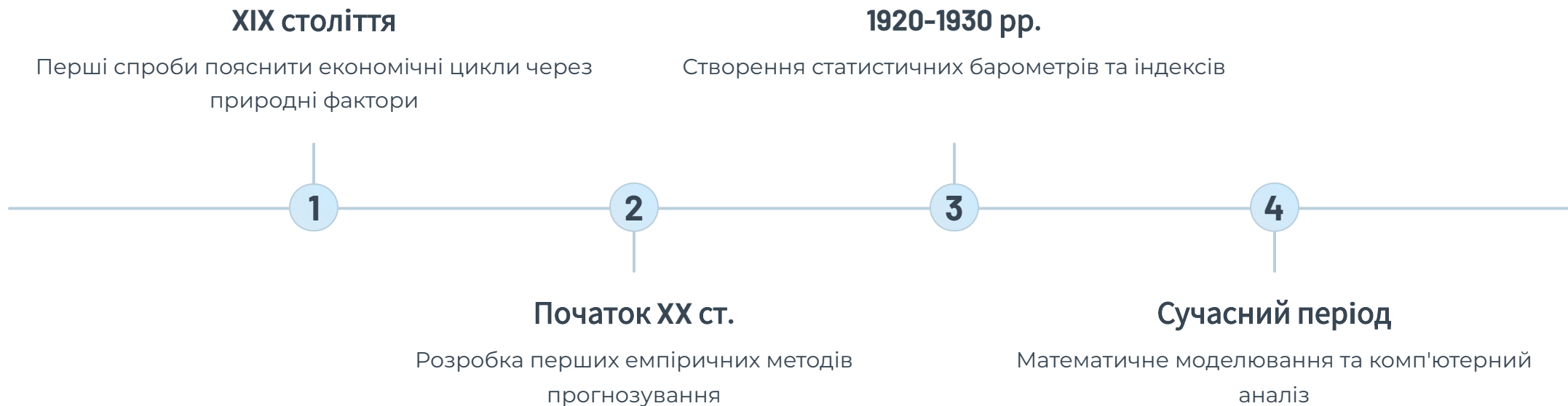
Двосторонній зв'язок

Господарська кон'юнктура і комерційна діяльність перебувають у постійній взаємодії. З одного боку, загальноекономічна ситуація визначає можливості та обмеження для торговельних операцій. З іншого — активність комерційних підприємств впливає на формування кон'юнктури.

- Макроекономічні показники формують бізнес-середовище
- Комерційна активність генерує ринкові тренди
- Циклічність економіки визначає стратегії підприємств

Еволюція теорій кон'юнктури ринку

Дослідження кон'юнктури ринку має тривалу історію, протягом якої сформувалися різноманітні теоретичні підходи та методологічні школи. Кожен етап розвитку економічної науки вносив свій вклад у розуміння природи циклічних коливань.

Теорія залежності економічних криз від метеорологічних умов

Уільям Стенлі Джевонс

Англійський економіст запропонував у 1870-х роках оригінальну теорію, що пов'язувала економічні цикли з циклами сонячної активності. Джевонс припускав, що сонячні плями впливають на врожайність, яка в свою чергу визначає економічну активність.

Основні положення:

- 11-річний цикл сонячної активності
- Вплив на сільськогосподарське виробництво
- Каскадний ефект на всю економіку

Критична оцінка

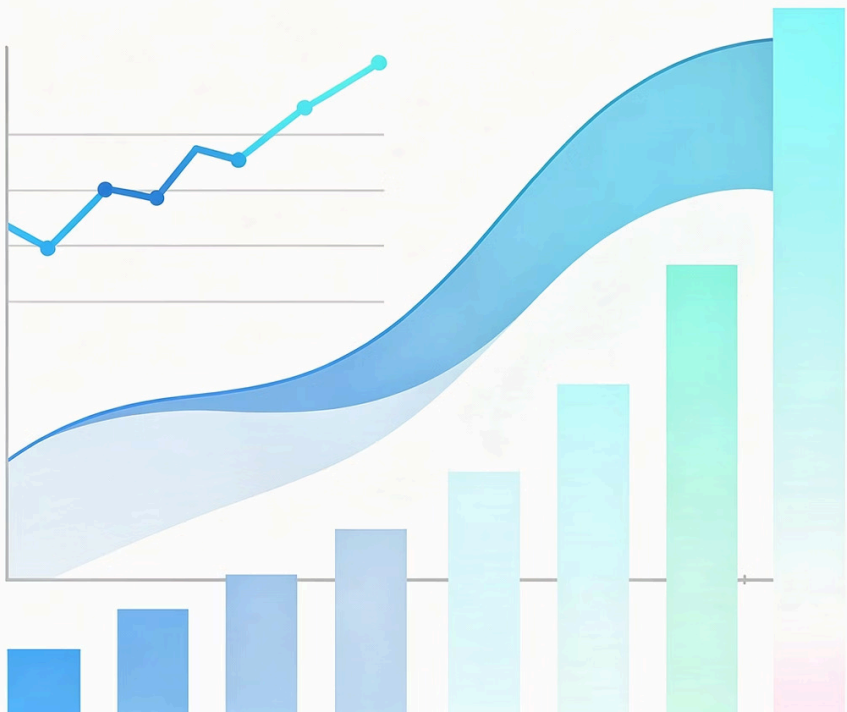
Хоча теорія Джевонса виявилася надто спрощеною, вона стимулювала розвиток статистичних методів аналізу економічних циклів. Сучасна наука визнає вплив кліматичних факторів, але лише як один із багатьох чинників кон'юнктури.

Перша спроба знайти об'єктивні, вимірювані причини економічних коливань

Теорія "Гарвардського барометра"

У 1920-х роках Гарвардський університет розробив один із перших систематичних підходів до прогнозування економічної кон'юнктури, відомий як "Гарвардський барометр" або метод "ABC-кривих".

Структура Гарвардського барометра

Крива А: Спекуляція

Відображала динаміку на фондовому ринку. Включала індекси цін акцій та обсяги торгівлі цінними паперами.

- Біржові індекси
- Обсяги операцій
- Настрої інвесторів

Крива В: Бізнес

Характеризувала стан реального сектору економіки. Базувалася на показниках виробництва та торгівлі.

- Промислове виробництво
- Оптова торгівля
- Товарообіг

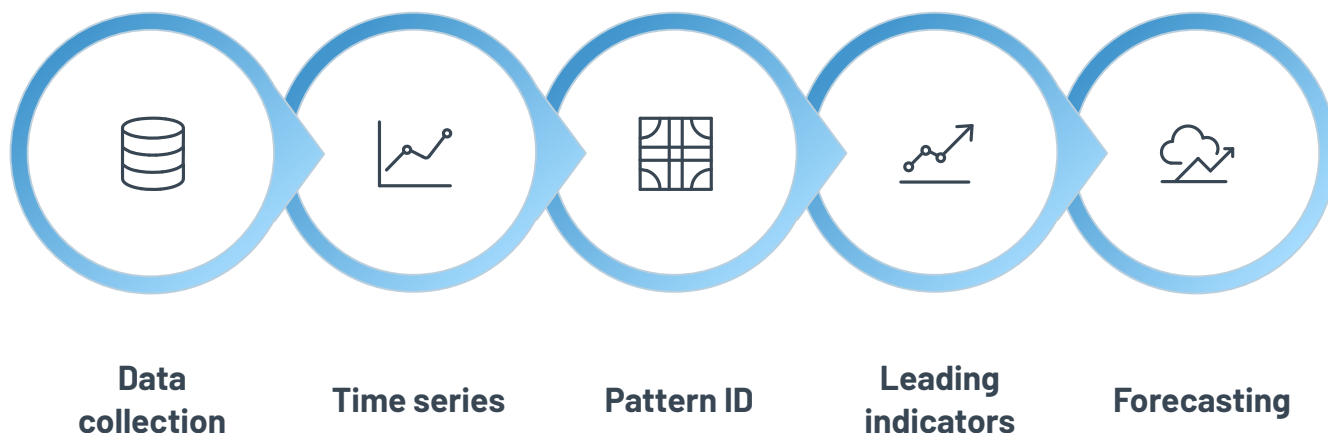
Крива С: Гроші

Відстежувала монетарні та кредитні показники. Завершувала цикл економічних змін.

- Процентні ставки
- Кредитні обсяги
- Грошова маса

Послідовність руху кривих дозволяла прогнозувати зміни економічної ситуації. Спочатку реагувала крива А, потім В, і нарешті С, створюючи передбачувану схему розвитку циклу.

Методи часових рядів та провідних показників

Сучасний підхід до аналізу кон'юнктури базується на систематичному дослідженні динамічних рядів економічних показників.

Ключові принципи

Метод часових рядів передбачає розкладання динаміки показника на складові компоненти: тренд, сезонні коливання, циклічні зміни та випадкові відхилення. Це дозволяє виявити закономірності та здійснювати прогнозування.

Провідні індикатори:

1. Випереджають загальні зміни кон'юнктури
2. Служать сигналами майбутніх змін
3. Дозволяють завчасно адаптувати стратегії

Класифікація економічних індикаторів

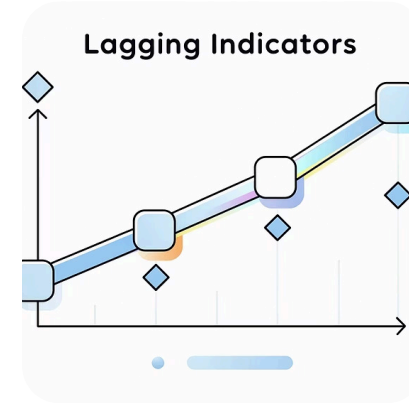
Випереджувальні

Змінюються раніше за загальну кон'юнктуру: замовлення на товари, дозволи на будівництво, індекси споживчої довіри, ціни на акції.

Збіжні

Змінюються одночасно з економікою: ВВП, промислове виробництво, роздрібні продажі, рівень зайнятості.

Запізнювальні

Реагують після зміни кон'юнктури: рівень безробіття, обсяг банківських кредитів, середня тривалість безробіття.

Теорії дослідження та моделювання кон'юнктури

Сучасний етап розвитку кон'юнктурного аналізу характеризується широким використанням математичних моделей, що дозволяють формалізувати взаємозв'язки між економічними змінними та здійснювати кількісне прогнозування.

Виробничі функції

Описують залежність обсягу випуску від витрат факторів виробництва. Дозволяють моделювати потенційні можливості економіки та ефективність використання ресурсів.

Економетричні моделі

Комплексні системи рівнянь, що відображають структурні зв'язки в економіці. Використовуються для середньо- та довгострокового прогнозування.

Імітаційні моделі

Дозволяють досліджувати поведінку складних економічних систем шляхом комп'ютерного моделювання різних сценаріїв розвитку.

Функція Кобба-Дугласа

Класична форма

$$Y = A \cdot L^\alpha \cdot K^\beta$$

Де:

- Y — обсяг виробництва
- L — витрати праці
- K — капітал
- A — технологічний коефіцієнт
- α, β — еластичності випуску

Застосування у кон'юнктурному аналізі

Функція Кобба-Дугласа, розроблена у 1928 році, стала фундаментальним інструментом аналізу економічного зростання та продуктивності. Вона дозволяє:

1. Оцінити внесок кожного фактора у зростання виробництва
2. Визначити ефект масштабу виробництва
3. Прогнозувати зміни випуску при зміні ресурсів
4. Аналізувати технологічний прогрес

□ За умови $\alpha + \beta = 1$ спостерігається постійна віддача від масштабу, що підтверджується емпіричними дослідженнями багатьох економік

Кон'юнктуро-формувальні фактори

Формування ринкової кон'юнктури відбувається під впливом комплексу взаємопов'язаних факторів різної природи та сили впливу. Розуміння цих факторів є ключем до успішного прогнозування та адаптації бізнес-стратегій.

Класифікація кон'юнктуро-формувальних факторів

Економічні

Рівень доходів населення, інфляція, податкова політика, валютні курси, процентні ставки, інвестиційний клімат

Соціально-демографічні

Чисельність населення, вікова структура, урбанізація, рівень освіти, культурні традиції, споживчі переваги

Політико-правові

Стабільність влади, законодавче регулювання, торговельна політика, міжнародні відносини, санкції

Науково-технічні

Інновації, автоматизація, цифровізація, нові технології виробництва, R&D активність

Природно-кліматичні

Погодні умови, природні ресурси, екологічна ситуація, стихійні лиха, сезонність

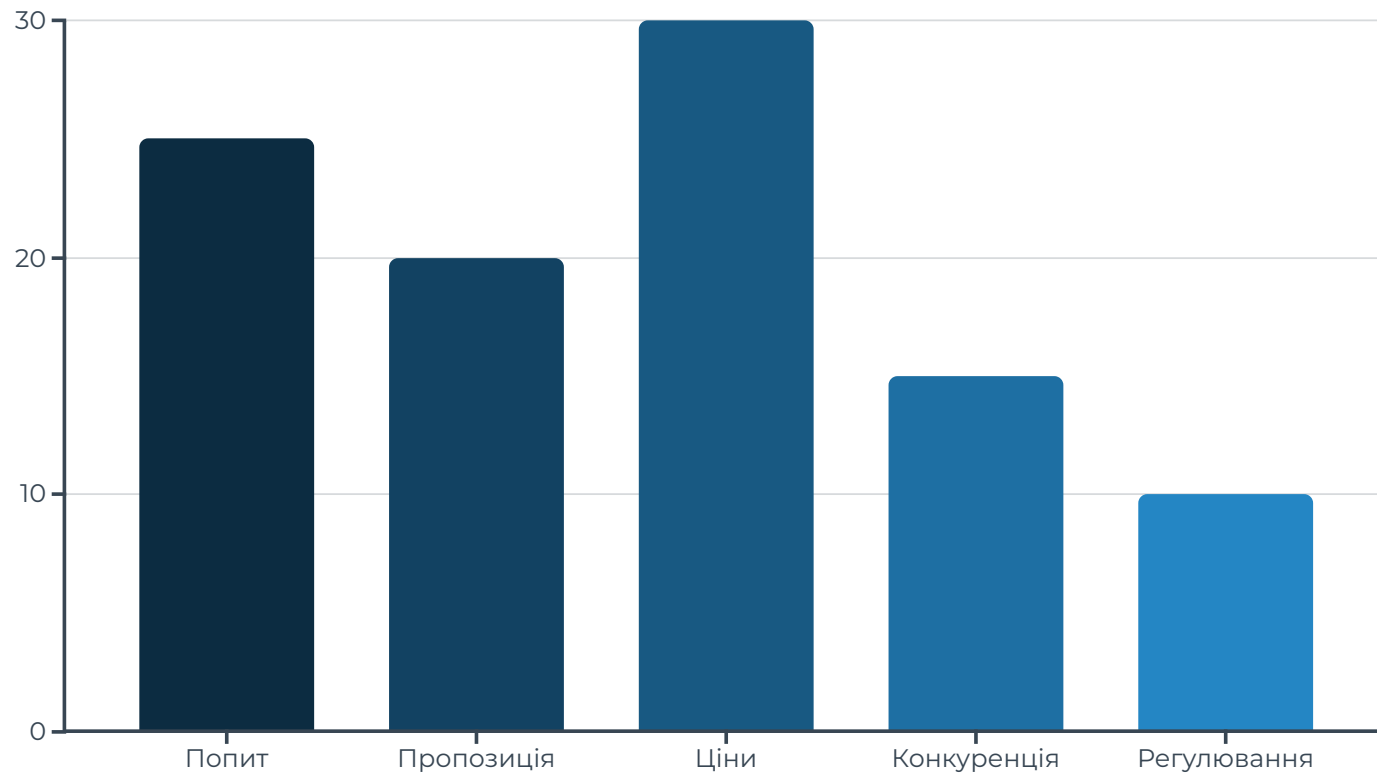

Міжнародні

Глобалізація, міжнародна торгівля, світові ціни, геополітичні процеси, міграція капіталу

Показники оцінки кон'юнктури ринку

Для комплексного аналізу ринкової ситуації використовується система показників, що характеризують різні аспекти кон'юнктури. Ці показники дозволяють кількісно оцінити стан ринку та спрогнозувати його розвиток.

Групи показників

- **Обсягові:** ємність ринку, товарообіг, обсяги виробництва та продажу
- **Цінові:** рівень та динаміка цін, цінова еластичність попиту
- **Якісні:** структура попиту, диференціація товарів, споживчі переваги
- **Конкурентні:** концентрація ринку, частки учасників, бар'єри входу

Ключові показники кон'юнктури

Ємність ринку

Максимально можливий обсяг реалізації товару за певний період при конкретних умовах. Визначає потенціал ринку та можливості розширення збуту.

Динаміка продажів

Темпи зростання або скорочення обсягів реалізації. Індикатор тенденцій розвитку ринку та ефективності маркетингових стратегій.

Частка ринку

Відношення продажів компанії до загального обсягу ринку. Характеризує конкурентні позиції та ринкову владу підприємства.

Умови формування кон'юнктури

Постійні умови

Інституційні

Форми власності, правова система, традиції ведення бізнесу

Структурні

Галузева структура, рівень монополізації, технологічний уклад

Географічні

Територіальне розміщення, транспортна інфраструктура, ресурсна база

Змінні умови

Циклічні

Фаза економічного циклу, сезонні коливання попиту

Кон'юнктурні

Поточні зміни попиту та пропозиції, цінові коливання

Випадкові

Форс-мажорні обставини, непередбачувані події, шоки

Практичне застосування кон'юнктурного аналізу

Збір даних

Моніторинг показників з різних джерел інформації

Аналіз

Обробка статистики та виявлення закономірностей

Прогноз

Передбачення майбутніх змін ринкової ситуації

Рішення

Коригування бізнес-стратегій на основі прогнозів

Систематичний кон'юнктурний аналіз дозволяє підприємствам своєчасно адаптуватися до змін зовнішнього середовища, мінімізувати ризики та використовувати нові можливості. Це особливо важливо в умовах нестабільності та високої динаміки ринків.

Сучасні виклики кон'юнктурного аналізу

Цифровізація

Необхідність аналізу великих масивів даних (Big Data), використання штучного інтелекту та машинного навчання для прогнозування. Поява нових цифрових ринків та бізнес-моделей.

Глобалізація

Зростаюча взаємозалежність національних економік, необхідність врахування глобальних трендів. Вплив міжнародних кризових явищ на локальні ринки.

Невизначеність

Підвищена волатильність ринків, часті "чорні лебеді", геополітична нестабільність. Складність побудови надійних довгострокових прогнозів.

Швидкість змін

Прискорення бізнес-циклів, швидке застарівання методів аналізу. Необхідність real-time моніторингу та оперативного реагування на зміни.

Висновки та ключові положення

- Комплексність аналізу**
Оцінка кон'юнктури вимагає врахування множини факторів та використання різноманітних методів дослідження
- Еволюція підходів**
Від простих емпіричних спостережень до складних математичних моделей — постійний розвиток методології
- Практична цінність**
Кон'юнктурний аналіз є незамінним інструментом прийняття обґрунтованих управлінських рішень
- Адаптація до змін**
Сучасні реалії потребують гнучких підходів та інтеграції нових технологій в аналітичні процеси